

צב:

עין משפט
גר מצוה

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

6 (לקמן כג.) הו' ד' רש"ל לא
גמ' וכו' דק לכו רחמנא
הא גמ' (יש"ש) 4 פ"ו טו.
ד' וס"ג. ה' לקמן כג.
1) ודברים כג.) 1) ועל
פ"ג.

מוסף רש"י

משיקפה. הו' גמר מלכא
לעין משפט לזכר כי
שמים ארבע. משיקפה לשון
קף כמו קפא תיבתא
דמסכת טובה (נג.) שפין
הרמב"ם על הין כהוא נח
כיו' וע"ז 1) 1) בדברי ר'
הרשעיא. ממתי' ר' די'
השע"א: טו.

פ"א א ב מ"י פ"ה מהל'
משבר הל' ט קמג
עשין קלה טשי"ע ר"י פ"י
על טשי"ק:
פ"ה ג מ"י פ"י מהל'
שכירות הלכה 1:
פ"ה ד ה מ"י ט"ה ה' 1
פ"ה טשי"ק לא טשי"ע:
ח"מ פ"י ט"ה טשי"ק ה':
צ 1 מ"י פ"ג טהלות
משבר הל' יד סג
עשין קלה טשי"ע ר"י פ"י
ט"ה טשי"ק ט:

הרי זה אוכל ופטור. דכיון דעומדות לקות לא נגמרה מלאכתן:
אני ובני. שאינו נשכר לבעל הבית: או ע"מ שיאכל בני בשכרי.
שקלצת לי: הוא אוכל ופטור. שהמורה ויכתה לו ללקט עשמה
וכנו אוכל וחייב. במעשר דהוה ליה
כלוקח ממק שאל נגמרה מלאכתה:
ואי אמרס משלו הוא אוכל. ושכרו
הוא ואפילו הכי פטריה רחמנא
מכנספ"ו דדרשין ליה"ו מה נפשך
אוכל ופטור חף פועל אוכל ופטור:
כנו אמאי חייב. הא בשכר אביו הוא
אוכל לכאבו: משום דמיתו כי מקח.
הואיל ואמתני. אבל אכילה ידידיה דלית
בתנאי אש"ג דשכר הוא לא דמיא
למקח: פרי אלו לא יאכלו. דבעי
חומה דגמר קודש קודש ממעשר
ובתחילה על מנת כן נשכרו לו: ואם
לא הודיען. מתחילה לעשות עמו
בנטע רבעי פודה ומאכילן: כמקח
טעות. ואילמלי הודיען לא היו
נשכרים לו: נפטרסו עגוליו.
קציעות שדרסן בעגולין ונגמרה
מלאכתן למעשר ופלו ונתפטרסו
לכור לחור ולדרסן: פרי אלו לא
יאכלו. דאין פועל אוכל כדבר
שנגמרה מלאכתו למעשר כדתיא
לעיל (דף פט.) י"א הכולל בתמרי
וכו': נפסחו חכוסיו. שיטעלו
מגופותיהם ושכרו לסותמן: הרי אלו
לא יאכלו. דנגמרה מלאכתן למעשר:
ואם לא הודיען. לקמן פריך גבי
חביות מאי אודעינהו זעי: בשלמא
נפטרסו עגוליו איכא מקח טעות.
שכשאומו לכן מחילה השתכרו לי
לדכוס בעגולין ספורים היו שזו
מחלת דריסמן ועדין לא נגמרה
מלאכתן: מידע ידעי דאטיעיל
למעשר. דמשרד לבזר היו יין
למעשר: שנפסחו חכוסיו לבזר.
שנפסחו לבזר וסטרין היו שלא
היאילוהו משם משיד מן הגת לתוכו:
והסניא יין משיד לבזר. היו גמרו
למעשר והרי ירד: משיקפה.
משיקפאו הרמב"ם על פי הבור
כשמחמיל להיות מוסס ועוטין הוצין
ומשליכן: דאמרו ליה לא הויא
ידעין. דמקפי: איבעי לכו לאסוקי
כו'. משאמתי לכס שאני שוכר
אתכס למשכר מן הבור וכוין דלא
אסוק אלעתייכו סכור וקבול: הוא
דנגיד. המושכו מן הבור: משישלה
בכסיוס. משנתן בחביות והוא מוסס
ורחמיהו עולה ומקלח שמרין קופאין
למעלה וקודס שיגופו אותן חביות
שלין אותן רחיות ומשליכן: דמשלי.
כבר נישלו רחיותיהו ממנו לחוך:
דשריק. הסותמו במגופות: קולץ.
ליטול מעות ולא יאכל: על ידי עצמו.
כשכיל עצמו: מפני שיש כסו דעס.
וידעי וקא מחלי: במעלה לכן
מונוסו. ושכר פועלתו שלו: אי אמרת
משל שמים הוא אוכל משום הכי
הינחה

על מנת שיאכל בני בשכרי. פי' כגונט' שיאכל בנו עם האב
בשכר פועלת האב וקשה דמאי פריך בנו אמאי חייב הא ודאי
מקח גמור הוא ומאי קאמר נמי דמיתו כמקח אלא נראה בשכרו
היינו תחתיו ואלטרירין להננות שיאכל הנו כמו שיראה אפילו
יאכל יותר מן האב והא דפריך ואי
אמרת משלו הוא אוכל אמאי חייב
היינו אמאי חייב ככל מה שיאכל
דהא לא הוה לו לחייבו אלא במה
שאוכל יותר מן האב:
הכי גרסינן בפסחים שאלו א"א א"י
אמרת מש"ש שמים הוא אוכל
אמאי פודה ומאכילן איסורא א"א ובי
יהי ב"ו. אבל אי משלו הוא אוכל
אימי שפיר שהרי הוא כאלו התנה
עמו מעיקרא דכפרישית לעיל ומשני
משום דמיתו כמקח טעות ור"ח פי'
אמאי פודה ומאכילן יאכלו בלא פדיה
כיון דמשל שמים אוכל ומשני איסורא
לא זכי ליה רחמנא ולגירסא זו קשה
דאכתי הוה ליה למיפך אמאי אוכלין
כלל דהכי פריך בסמוך גבי נתפטרסו
עגוליו והוה ליה לטעמי משום
דמיתו כמקח טעות דממשני בסמוך:
א"ה גדולים נמי. אלא"ו במעלה לכן
מונות ומשל שמים הוא אוכל
אמי שפיר דקולץ כגדולים דכיון דזן
אותם מחלי בלב שלם אלא אי אמרת
בשלין מעלה לכן מוונת אמאי קולץ
כגדולים דאין מתרלין בלב שלם כיון
שאני זן אותם אלא מיראה הן
עושין ואנוסיס הן ומשני גדולים
אפילו כשארין זן מחלי בלב שלם:
במאי א"א אירי ואירי בפעולה דהן
מוונות. אש"ג דשפיר אוקי
כבר ממתי' בשלין מעלה לכן מוונות
השתא דליתיה ברייתא דלרביס
לאוקמה במעלה לכן מוונות סבירא
ליה לאוקמה מתני' דומיא דברייתא:
במאי אוקיבתי. לברייתא במעלה
לכן מוונות קטנים נמי
ניקון מהדר נמי אמאי דמוקי
מעיקרא אירי ואירי במעלה כו' דכין
מעיקרא ובין השתא מוקמת ברייתא
במעלה לכן מוונות: לא ובי י"ה
דחפנא. לאו דוקא נקט רחמנא
דמדרינן הוה מילאת קטן ושכרו
לאביו אלא כלומר לא זכו ליה רבנן
ורבינן גריס לא זכו ליה רבנן אי נמי
נקט רחמנא משום כמו דמן המורה
מעשה ידיה שלו ועברה לא זכי
ליה רחמנא:
דכותיה

א"הרי זה אוכל ופטור מן המעשר ועל מנת
שיאכל אני ובני או שיאכל בני בשכרי הוא
אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב ואי אמרת משלו
הוא אוכל בנו אמאי חייב אמר רבינא משום
דמיתו כמקח תא שמע ¹⁰השוכר את הפועל
לעשות בנטע רבעי שלו אלו לא יאכלו
ואם לא הודיעם פודה ומאכילן ואי אמרת
משל שמים הוא אוכל אמאי פודה ומאכילן
איסורא לא זכי להו רחמנא התם משום
דמיתו כמקח טעות אימא סיפא ינתפטרסו
עגוליו נתפתחו חביותיו הרי אלו לא יאכלו
הואם לא הודיען מעשר ומאכילן ואי אמרת
משל שמים הוא אוכל אמאי מעשר ומאכילן
איסורא לא זכי להו רחמנא ¹¹וכי תימא הכא
נמי משום דמיתו כמקח טעות בשלמא
נתפטרסו עגוליו מיתו כמקח טעות אלא
נתפתחו חביותיו מאי מקח טעות איכא מידע
ידע דאיטבילי להו למעשר אמר רב ששת
שנתפתחו חביותיו לבזר והתניא ¹²יין משיד
לבזר כו' עקיבא דאמר משיקפה דאמרו ליה
לא הוה ידעינן ונימא להו איבעי לכו אסוקי
אדעתייכו דלמא מקפה באתרא דההוא גברא
דנגיד איהו מקפה והשתא דתני ¹³ירב זביד
ברבי ר' הושעיא יין משיד לבזר ויקפה ור'
עקיבא אומר ימשישה בחביות אפי' תימא
שלא נתפתחו חביותיו לבזר דאמרו ליה לא
הוה ידעינן דמשלי ונימא להו איבעי לכו
אסוקי אדעתייכו דלמא משלי באתרא דההוא
דשריק ההוא משלי תא שמע ¹⁴קוצץ אדם על
ידי עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים על ידי
עבדו ושפתחו הגדולים ועל ידי אשתו מפני
שיש בהן דעת אבל אינו קוצץ לא על ידי
בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפתחו
הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן
דעת קא סלקא דעתך במעלה לכן מוונות אי
אמרת בשלמא משל שמים הוא אוכל משום
הכי אינו קוצץ אלא אי אמרת משלו הוא
אוכל קטנים נמי נקוץ להו הכא במאי עסקינן
בשאין מעלה לכן מוונות אי הכי גדולים נמי
גדולים ידעי וקא מחלי והא תנא ר' הושעיא
קוצץ אדם על ידי עצמו ועל ידי אשתו אבל
לא על ידי בהמתו ועל ידי בנו ובתו הגדולים

אבל לא ע"י בנו ובתו הקטנים
ובין קטנים מאי לאו אירי ואירי במעלה לכן מוונות סבר
משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל לא דכ"ע משלו הוא אוכל
ולא קשיא כאן בשאין מעלה לכן מוונות וברייתא במעלה לכן מוונות במאי
אוקימתא במעלה לכן מוונות אי הכי קטנים נמי נקוץ להו צערייהו דבנו ובתו
הקטנים לא זכי ליה רחמנא במאי אוקימתא למתני' בשאין מעלה לכן מוונות
הניחא
אינו קולץ. ע"י עבדו הקטנים דאין לפועל קטן זכות אלא כשנתן לתוך פיו: אלא אי אמרס משלו הוא אוכל. דמקפת סכר הוא: אמאי
אינו קולץ. כי היכי דאגרייהו ידיה אכילתן נמי ידיה: שאין מעלה לכן מוונות. ואף שכרן אינו שלו. וקא סלקא דעתך אין הכי
יכול לומר לעבד עשה עמי ואני זך ופלוגמא היא במסכת גיטין (דף י"ג.) ובהמתו משום לאו דהקיסמו שאפילו הוא עצמו דש כה
דשה שלו אינו רשאי לחסמה: והסני ר' אושטיא קולץ אדם על ידי עצמו ועל ידי אשתו אבל לא על ידי בהמתו. משום חסימה: וקולץ
על ידי בניו הגדולים. אבל לא הקטנים: וקולץ על ידי שפתחו ועבדו וכו'. קשיא עבדים קטנים אעבדים קטנים דמתני': אירי ואירי.
מתני' וברייתא: דמר סבר. מנא דמתניתין: משל שמים הוא אוכל. הלך לית להו למרייהו וכויה כאלילתן דאפילו שלחן אינה עד
שימנה לפיהן: אי הכי. בנו ובתו נמי נקוץ להו: במאי אוקימתא וכו'. ועולם משלו הוא אוכל ומשום דלית מעלה קאמר לא יקון:
הינחה

אינו קולץ. ע"י עבדו הקטנים דאין לפועל קטן זכות אלא כשנתן לתוך פיו: אלא אי אמרס משלו הוא אוכל. דמקפת סכר הוא: אמאי
אינו קולץ. כי היכי דאגרייהו ידיה אכילתן נמי ידיה: שאין מעלה לכן מוונות. ואף שכרן אינו שלו. וקא סלקא דעתך אין הכי
יכול לומר לעבד עשה עמי ואני זך ופלוגמא היא במסכת גיטין (דף י"ג.) ובהמתו משום לאו דהקיסמו שאפילו הוא עצמו דש כה
דשה שלו אינו רשאי לחסמה: והסני ר' אושטיא קולץ אדם על ידי עצמו ועל ידי אשתו אבל לא על ידי בהמתו. משום חסימה: וקולץ
על ידי בניו הגדולים. אבל לא הקטנים: וקולץ על ידי שפתחו ועבדו וכו'. קשיא עבדים קטנים אעבדים קטנים דמתני': אירי ואירי.
מתני' וברייתא: דמר סבר. מנא דמתניתין: משל שמים הוא אוכל. הלך לית להו למרייהו וכויה כאלילתן דאפילו שלחן אינה עד
שימנה לפיהן: אי הכי. בנו ובתו נמי נקוץ להו: במאי אוקימתא וכו'. ועולם משלו הוא אוכל ומשום דלית מעלה קאמר לא יקון:
הינחה